УДК 811.111 – 11.5 : 37. 016+811.112.2’37

ВИКОРИСТАННЯ СПІЛЬНИХ ТА ВІДМІННИХ РИС АНГЛІЙСЬКОЇ ТА НІМЕЦЬКОЇ ЛЕКСИКИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ладченко М. М.

Кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри німецької філології

У сучасній лінгвістиці спостерігається значний інтерес до дослідження різних аспектів типології як споріднених, так і неспоріднених мов. Актуальність та значення таких дослідження полягає у тому, що виявлення типологічних ознак порівнюваних мов враховується у практиці викладання іноземних мов. Як правило, це конфронтативні дослідження у виявленні лінгвальної інтерференції рідної та іноземної мов, у результаті яких виявляються інтерференційні помилки в іншомовному мовленні вивчаючих іноземні мови. Засвоєння іноземної мови здебільшого відбувається через структуру рідної мови, що приводить до інтерференційних помилок у різних аспектах мови.

Автор цієї статті ставить собі за мету дослідити використання спільних та відмінних рис у лексиці німецької та англійської мов в процесі викладання німецької як другої іноземної мови. Актуальність та практичне значення даної роботи полягають у тому, що дослідження проведено на основі фактичних даних, одержаних у процесі викладання німецької мови на 2-у та на 3-у курсах англійської філології. До завдань дослідження належать такі питання:

– виявлення спільних рис у лексиці двох мов;

– фіксація лексичних відмінностей між порівнюваними мовами;

– використання виявлених спільних та відмінних рис для інтенсифікації процесу засвоєння німецької лексики.

Крім використання практики викладання німецької як другої іноземної мови, джерелами дослідження є чисельні публікації автора у галузі взаємодії німецької як іноземної та української та угорської як рідних мов студентів [3], а також наявні в лінгвістиці публікації [1]. Окрім цього, теоретичною основою послужили також монографії відомих лінгвістів у галузі германістики [2; 4].

Тривалий час існувала думка, що вивчення двох іноземних мов не ефективне. Проте останнім часом переважають твердження, що контактування двох іноземних мов в процесі їх вивчення має позитивні наслідки. Аргументом на користь цієї тези може служити той факт, що під час вивчення другої іноземної мови можна використати досвід вивчення першої, що сприяє розвитку одержаних умінь в процесі опанування другої іноземної мови. Таким чином можна використати паралелі між першою іноземною мовою і другою, а також фіксувати відмінності між ними.

Як відомо, англійська та німецька – це германські мови. Їхня спорідненість обумовлена також тим, що обидві мови належать навіть до однієї і тієї ж підгрупи, тобто до західногерманських мов. Як свідчить практика навчання німецької на базі англійської мови, успішному оволодінню другою мовою сприяють такі лінгвістичні особливості лексики обох мов: генетична спорідненість німецької і англійської мов; латинська та грецька спорідненість; деякі спільні моменти у вимові; спільна германська лексика; наявність спільної лексики індоєвропейського походження.

Англійська і німецька як германські мови споріднені в багатьох аспектах. Насамперед це простежується у лексиці. У обох мовах наявні слова, які або повністю збігаються за орфографією, або мають незначні відмінності. Приклади можна знайти серед усіх частин мови:

– іменники: *die Band – band, der Ball – ball, das Buch – book, das Ende – end, der Fisch – fish, das Feld – field, das Gras – grass, das Haar – hair, die Hand – hand, das Haus – house, das Jahr – year, das Land – land, der Mond – moon, das Gold – gold, der Winter – winter, der Wind – wind, der Sommer – summer, die Sonne – sun, das Buch – book, der Fuß – foot, das Wort – word, der Raum – room, die Straße – street, das Wasser – water, die Nacht – night, das Wetter – weather, der Morgen – morning, die Woche – week, die Welt – world, die Woche – week;*

– прикметники: *alt – old, blau – blue, braun – brown, jung – young, green – grün, groß – great, gut – good, hart – hard, kalt – cold, lang – long, klar – clear, neu – new, rot – red, warm – warm, weiß – white*;

– дієслова: *buchen – to book, brechen – to break, bringen – to bring, finden – to find, fliegen – to fly, gehen – to go, helfen – to help, hören – to hear, kommen – to*

come, lernen – to learn, machen – to make, rennen – to run, senden – to send, singen – to sing; schlafen – to sleep, sprechen – to speak, tun – to do, schwimmen – to swim, sehen – to see.

У німецькій, англійській, а іноді і в українській мовах наявні слова індоєвропейського походження, що є близькими за орфографією та вимовою. Цю особливість лексики можна також успішно використовувати при вивченні німецької як другої іноземної мови. Наприклад:

брат – der Bruder – brother; мати – die Mutter – mother; молоко – die Milch – milk; сестра – die Schwester – sister; син – der Sohn – son; *фігура –die Figur – figure*; *школа – die Schule – school; сидіти – sitzen – to sit.*

У німецькій, англійській та українській мовах багато інтернаціоналізмів, переважно греко-латинського походження. Вони можуть відрізнятися вимовою, іноді написанням, а в орфографії мають незначні відмінності. Це означає, що ці слова легко впізнавані. Наприклад:

візит – die Visite – visit; *візуальний – visuell – visual*; *інститут – das Institut – institute*; *література – die Literatur – literature*; *медицина – die Medizin – medicine*; *музика – die Musik – music; пілот – der Pilot – pilot*; *проблема – das Problem – problem*; *студент – der Student – student; система – das System – system; театр – das Theater – theatre; університет – die Universität – university.*

У словниковому складі багатьох мов світу наявна лексика англійського походження. Інтернаціоналізація англійських слів відбувається протягом тривалого часу. Особливо інтенсивно процес запозичення англійських слів у німецьку мову проходить в наші часи, що приводить до так званого «змішування» слів. Надзвичайно ефективно використовувати на заняттях наявну в німецькому лексиконі асимільовану англійську лексику. Наведемо приклади ранніх англійських запозичень: *das Camping, das Catchup, der Film, der Gangster, das Hobby, das Hockey, der Jazz, die Jeans, der Park, der Player, der Sponsor, der Sport, der Standard, der Test, der Toast, der Trainer* і т.д.

До сучасних запозичень належать чисельні асимільовані англійські слова, багато з яких сприймаються німцями як «свої», тобто німецькі. Дуже важливо працювати над засвоєнням роду асимільованих іменників та належністю дієслів до слабої дієвідміни. Приклади найбільш вживаної асимільованої лексики:

– іменники: *das Baby, die Babysitter, das Bodybuilding, die Beauty, der Job, das Handy, das Make-up, das Ticket, der Fan, fit, die Party, die Show, der/die Star, das Team, der Trend* та ін.

– дієслова: *boomen, boxen, chatten, checken, clippen, computern, faxen, finishen, flirten, golfen, jetten, jobben, joggen, killen, klonen, leasen, mailen, managen, mixen, powern, rocken, saven, scannen, shoppen, soften, sponsern, sprayen, sprinten, stoppen, stylen, surfen, testen, trampen, visiten* і т.д..

Робота над лексикою – це постійні тренування, під час яких враховуються та використовуються спільні та відмінні риси обох іноземних мов в процесі їх вивчення як у середній школі, та і у вузі. Все це сприяє інтенсифікації процесу вивчення німецької як другої іноземної мови на базі англійської як першої. Крім цього, порівняльне вивчення іноземних мов урізноманітнює методи роботи на заняттях і викликає інтерес та зацікавленість учнів/студентів до процесу навчання.

Література

1. Артемчук Г.І. Порівняльна типологія німецької і української мов / Г. І. Артемчук. – К. : Вища школа, 1987. – 24 с.

2. Берков В.П. Современные германские языки /В.П. Берков. – М. :АСТ, 2001. –336 с.

3. Ладченко М. М. Робота над усуненням інтерференційних помилок студентів у реалізації німецького словесного наголосу / М. М. Ладченко // Матеріали щорічної підсумкової конференції професорсько-викладацького складу факультету іноземної філології ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 28 лютого 2018 року. – Ужгород: «Ліра», 2018. – С. 33 – 36.

4. Левицький В. В. Введение в германскую филологию / В.В. Левицький. – К. : Вища школа, 1983. – 138 с. 5. Großes Wörterbuch. Englisch / Deutsch. Deutsch / Englisch. – Köln : Buch und Zeit Verlagsgesellschaft mbH, 1997. – 1128 S.